

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 10ης Οκτωβρίου 2001 *

Στην υπόθεση T-171/99,

Corus UK Ltd, πρώην **British Steel plc**, ακολούθως **British Steel Ltd**, με έδρα το Λονδίνο (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενη από τους P. G. H. Collins και M. Levitt, solicitors, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

ενάγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους J. Currell και W. Wils, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

εναγομένης,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

που έχει ως αντικείμενο αίτημα αποκατάστασης της ζημίας που ισχυρίζεται ότι υπέστη η ενάγουσα κατόπιν της αρνήσεως της Επιτροπής να της καταβάλει τόκους επί του ποσού που της επεστράφη σε εκτέλεση αποφάσεως του Πρωτοδικείου περί μειώσεως του ποσού του επιβληθέντος στην ενάγουσα προστίμου,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ
(πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, M. Βηλαρά και N. J. Forwood, δικαστές,

γραμματέας: G. Herzig, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 15ης Νοεμβρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

1 Η Επιτροπή εξέδωσε στις 16 Φεβρουαρίου 1994 την απόφαση 94/215/ΕΚΑΧ, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 65 της Συνθήκης ΕΚΑΧ όσον αφορά

συμφωνίες και εναρμονισμένες πρακτικές που εφάρμοσαν Ευρωπαίοι παραγωγοί δοκών χάλυβα (ΕΕ L 116, σ. 1), με την οποία διαπιστώθηκε ιδίως η εμπλοκή της ενάγουσας σε σειρά παραβάσεων εντός της κοινοτικής αγοράς των δοκών χάλυβα και της επεβλήθη πρόστιμο ύψους 32 εκατομμυρίων ECU.

- 2 Με δικόγραφο που πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 13 Απριλίου 1994, η ενάγουσα άσκησε προσφυγή ακυρώσεως κατά της ως άνω αποφάσεως.
- 3 Η ενάγουσα κατέβαλε στις 2 Ιουνίου 1994 το σύνολο του προστίμου που της είχε επιβληθεί.
- 4 Με την απόφαση της 11ης Μαρτίου 1999 στην υπόθεση Τ-151/94, *British Steel* κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. ΙΙ-629, συνοπτική δημοσίευση, στο εξής: απόφαση περί δοκών), το Πρωτοδικείο ακύρωσε το άρθρο 1 της αποφάσεως 94/215 καθόσον διαπιστωνόταν εις βάρος της ενάγουσας η συμμετοχή της σε συμφωνία κατανομής της ιταλικής αγοράς διαρκείας τριών μηνών και καθόρισε σε 20 εκατομμύρια ευρώ το ύψος του επιβληθέντος στην ενάγουσα με το άρθρο 4 της εν λόγω αποφάσεως προστίμου.
- 5 Η Επιτροπή επέστρεψε στις 23 Απριλίου 1999 στην ενάγουσα το ποσό των 12 εκατομμυρίων ευρώ που αντιστοιχούσε στη διαφορά μεταξύ του καταβληθέντος στις 2 Ιουνίου 1994 ποσού του προστίμου και εκείνου που καθόρισε το Πρωτοδικείο.
- 6 Με έγγραφο της 23ης Απριλίου 1999, η ενάγουσα αξίωσε από την Επιτροπή να της καταβάλει τόκους επί του ως άνω ποσού για το χρονικό διάστημα από 2 Ιουνίου 1994 έως 23 Απριλίου 1999.

- 7 Με έγγραφο της 16ης Ιουνίου 1999, η Επιτροπή απέρριψε το ως άνω αίτημα της ενάγουσας ισχυριζόμενη ότι, επιστρέφοντάς της το ποσό των 12 εκατομμυρίων ευρώ, είχε εκπληρώσει τις απορρέουσες από το άρθρο 34 ΑΧ υποχρεώσεις της.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 8 Η παρούσα αγωγή ασκήθηκε με δικόγραφο που κατατέθηκε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 22 Ιουλίου 1999.

- 9 Η ενάγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— ως κύριο αίτημα, δυνάμει του άρθρου 40 ΑΧ:

α) να υποχρεώσει την Επιτροπή να της καταβάλει το ποσόν των 3 533 474 λιρών στερλινών (GBP) ή οποιοδήποτε άλλο ποσόν κρίνει το ίδιο πρόσφορο·

β) να υποχρεώσει την Επιτροπή να της καταβάλει τόκους επί του ως άνω ποσού με το επιτόκιο που θα καθορίσει το ίδιο κατά δικαία κρίση ενόψει των περιστάσεων, από τις 24 Απριλίου 1999 μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεώς του·

γ) να υποχρεώσει την Επιτροπή να της καταβάλει τόκους με επιτόκιο ύψους 8 % ετησίως επί των διαλαμβανομένων στα σημεία α' και β' ανωτέρω ποσών από την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεώς του και μέχρι την ημερομηνία καταβολής των ως άνω ποσών·

— επικουρικώς, δυνάμει του άρθρου 34 ΑΧ:

α) να αναγνωρίσει ότι η απόφαση 94/215 είναι πεπλανημένη με συνέπεια να συντρέχει ευθύνη της Κοινότητας·

β) να αναγνωρίσει ότι, λόγω των σφαλμάτων στα οποία υπέπεσε η Επιτροπή, υπέστη άμεση και ειδική ζημία καθόσον στερήθηκε παρανόμως του ποσού των 12 000 000 ευρώ από τις 2 Ιουνίου 1994·

γ) να αναπέμψει την υπόθεση στην Επιτροπή διατάσσοντάς την να λάβει κατάλληλα μέτρα με σκοπό τη διασφάλιση της δίκαιης αποκαταστάσεως της ζημίας που προέκυψε ευθέως από τη συμπεριφορά της και να καταβάλει την αναγκαία αποζημίωση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

10 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την αγωγή ως απαράδεκτη ή, επικουρικώς, ως αβάσιμη στον βαθμό που επιδιώκει αποκατάσταση δυνάμει του άρθρου 40 ΑΧ ή δυνάμει της αρχής περί αδικαιολόγητου πλουτισμού χωρίς να συντρέχει πταίσμα·
- να απορρίψει την αγωγή ως αβάσιμη στον βαθμό που επιδιώκει αναγνωριστικό αποτέλεσμα δυνάμει του άρθρου 34 ΑΧ·
- να καταδικάσει την ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

11 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να κινήσει την προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, κάλεσε την Επιτροπή να απαντήσει σε ορισμένες γραπτές ερωτήσεις και να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα. Η Επιτροπή ανταποκρίθηκε εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

12 Οι διάδικοι αγόρευαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 15ης Νοεμβρίου 2000.

Σκεπτικό*Επιχειρηματολογία των διαδίκων*

- 13 Η ενάγουσα ισχυρίζεται, προβάλλοντας ως κύριο αίτημα, ότι δικαιούται να τύχει χρηματικής αποζημίωσης δυνάμει του άρθρου 40 ΑΧ λόγω της ζημίας που υπέστη ευθέως από πταίσμα της Επιτροπής. Το πταίσμα αυτό συνίσταται, πέραν της ελλείψεως νομιμότητας της αποφάσεως 94/215 αφεαυτής, στην άρνηση της Επιτροπής να της καταβάλει τόκους επί του καταβληθέντος προστίμου, στον βαθμό που το πρόστιμο αυτό ακυρώθηκε από το Πρωτοδικείο. Η σχετική άρνηση είναι αντίθετη προς την υποχρέωση για *restitutio in integrum* που υπέχει η Επιτροπή εν συνεχεία της αποφάσεως ακυρώσεως, καθώς και προς την αρχή της απαγορεύσεως του αδικαιολόγητου πλουτισμού που η ενάγουσα χαρακτηρίζει ως γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου.
- 14 Επικουρικώς, η ενάγουσα ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή ευθύνεται δυνάμει του άρθρου 34 ΑΧ. Κατ' ουσίαν, ισχυρίζεται ότι, μη καταβάλλοντάς της το διαφυγόν κέρδος επί του ποσού του παρανόμως επιβληθέντος προστίμου, η Επιτροπή δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα συμμορφώσεώς της προς την απόφαση περί δοκών. Κατόπιν αυτού, μπορούσε να κινηθεί κατ' αυτής ενώπιον του Πρωτοδικείου αγωγή αποζημιώσεως (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 20ής Μαΐου 1999 στην υπόθεση T-220/97, H & R Ecroyd κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-1677, σκέψεις 55 και 56).
- 15 Σχετικά με το πταίσμα, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι οι παρατυπίες που εντόπισε το Πρωτοδικείο με την απόφαση περί δοκών είναι συστατικές μη συγγνωστών πλανών ή αμελειών της Επιτροπής κατά την άσκηση των εξουσιών που διαθέτει δυνάμει της Συνθήκης ΕΚΑΧ και άρα ικανές να στοιχειοθετήσουν την ευθύνη της Κοινότητας. Κατ' αυτήν, οι ως άνω παρατυπίες δεν δικαιολογούνται ούτε από την περι-

πλοκότητα της εφαρμογής των κανόνων περί ανταγωνισμού ούτε από το περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει επί του θέματος η Επιτροπή.

- 16 Εξάλλου, η ζημία που υπέστη η ενάγουσα επιδέχεται τον χαρακτηρισμό της άμεσης και ειδικής ζημίας κατά την έννοια του άρθρου 34 ΑΧ. Όσον αφορά την αποτίμηση της ζημίας αυτής, η ενάγουσα διακρίνει μεταξύ της περιόδου από 2 Ιουνίου 1994 έως 23 Απριλίου 1999 και εκείνης που άρχισε μετά την ως άνω ημερομηνία και μέχρι την ημέρα εκδόσεως της αποφάσεως αλλά και την περίοδο που αρχίζει από την ημερομηνία της εκδόσεως της αποφάσεως μέχρι την ημέρα της πληρωμής.
- 17 Για την περίοδο από 2 Ιουνίου 1994 έως 23 Απριλίου 1999, η ενάγουσα υπολογίζει τη ζημία που υπέστη με αναφορά στο διαφυγόν κέρδος που συνεπήχθη μείωση της ταμειακής ρευστότητάς της ανερχόμενη, στις 2 Ιουνίου 1994, σε λίρες στερλίνες στο ισόποσο των 12 εκατομμυρίων ευρώ. Κατά τη διάρκεια της ως άνω περιόδου, η ταμειακή κατάσταση της ενάγουσας εμφάνιζε πλεόνασμα, οπότε προέβη σε ανά τρίμηνο επενδύσεις κεφαλαίων εκ περιτροπής, με κεφαλαιοποίηση των τόκων. Επειδή η Corus είναι εταιρία που συναλλάσσεται σε λίρες στερλίνες και η ταμειακή ρευστότητά της εκφράζεται ουσιαστικά σε λίρες στερλίνες, ο υπολογισμός των ζημιών της επιβάλλεται, κατά την άποψή της, να πραγματοποιηθεί στο νόμισμα αυτό και όχι σε ευρώ. Εκτιμά τις ζημίες της σε 3 533 474 GBP.
- 18 Για την περίοδο από 24 Απριλίου 1999 μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεως του Πρωτοδικείου, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι εξακολουθεί να στερείται διαφυγόντος κέρδους λόγω της επίμονης αρνήσεως της Επιτροπής να προβεί σε επιστροφή στο ακέραιο. Το ως άνω διαφυγόν κέρδος συνίσταται στην απώλεια εισοδημάτων που θα απέφερε το προαναφερθέν ποσόν των 3 533 474 GBP αν η Επιτροπή είχε συμμορφωθεί απόλυτα προς την απόφαση περί δοκών. Κατόπιν αυτού, καλεί το Πρωτοδικείο να υποχρεώσει την Επιτροπή να της καταβάλει τόκους επί του ως άνω ποσού, με επιτόκιο που θα καθορίσει το ίδιο κατά δικαία κρίση ενόψει των περιστάσεων.

- 19 Τέλος, η ενάγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή πρέπει να υποχρεωθεί να της καταβάλει τόκους επί των ποσών για τα οποία το Πρωτοδικείο θα διατάξει την καταβολή, από την ημερομηνία εκδόσεως της αποφάσεώς του μέχρι την ημερομηνία του πραγματικού διακανονισμού τους, με επιτόκιο ύψους 8 % ετησίως.
- 20 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι, δυνάμει του άρθρου 40 ΑΧ, το κύριο αίτημα είναι απαράδεκτο καθόσον το μόνο πταίσμα επί του οποίου αυτό θεμελιώνεται είναι εκείνο που αποδίδεται στη μερικώς ακυρωθείσα απόφαση.
- 21 Επί του επικουρικού αιτήματος δυνάμει του άρθρου 34 ΑΧ, η Επιτροπή το θεωρεί αβάσιμο. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, απαντώντας σε ερώτηση του Πρωτοδικείου, αναγνώρισε ότι η υποχρέωσή της να επιστρέψει το άνευ τόκων ποσό του προστίμου, όπως αυτό προκύπτει από την απόφαση περί ακυρώσεως, απορρέει από το άρθρο 34, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, ΑΧ και υφίσταται ανεξάρτητα από οποιαδήποτε εκτίμηση περί συνδρομής τυχόν πταίσματος. Αντίθετα, η Επιτροπή θεωρεί ότι η καταβολή τόκων επί του ως άνω ποσού δεν αποτελεί «μέτρο που συνεπάγεται η εκτέλεση της ακυρωτικής αποφάσεως» και που η ίδια θα όφειλε να λάβει προκειμένου να συμμορφωθεί προς την ως άνω διάταξη, εφόσον δεν επιβάλλεται με το ίδιο το διατακτικό της αποφάσεως περί ακυρώσεως. Κατά την Επιτροπή, έπεται ότι η πληρωμή εξαρτάται από την απόδειξη ότι συντρέχει πρόδηλο πταίσμα ικανό να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας και άμεση και ειδική ζημία κατά την έννοια του άρθρου 34, πρώτο εδάφιο, τρίτη περίοδος, ΑΧ, υπό τις προϋποθέσεις που θέτει η νομολογία (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιανουαρίου 1992 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-363/88 και C-364/88, Finsider κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-359). Οι ως άνω προϋποθέσεις δεν πληρούνται εν προκειμένω.
- 22 Συγκεκριμένα, με την απόφαση περί δοκών, το Πρωτοδικείο επιβεβαίωσε, πλην ενός ήσσονος σημασίας σημείο αφορώντος την κατανομή της ιταλικής αγοράς, τη διαπιστωθείσα από την Επιτροπή, με την απόφαση 94/215, παράβαση του άρθρου 65 ΑΧ καθώς και τη σοβαρότητα της διαπραχθείσας παραβάσεως. Η μοναδική μερική ακύρωση, αφορώσα το άρθρο 1 της εν λόγω αποφάσεως, οδήγησε σε μείωση του ποσού του αρχικώς καθορισθέντος προστίμου κατά 252 600 ECU. Κατά τα λοιπά, η

μείωση του προστίμου είναι απόρροια της ασκήσεως εκ μέρους του Πρωτοδικείου της εξουσίας του πλήρους δικαιοδοσίας και όχι πλάνης ή υπηρεσιακού πταίσματος που διέπραξε η Επιτροπή (βλ. σκέψεις 686 έως 696, τον τίτλο υπό τον οποίο εμφανίζονται και το διατακτικό της αποφάσεως περί δοκών).

- 23 Η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η εφαρμογή των κανόνων περί ανταγωνισμού, ειδικά στις περιπτώσεις μυστικών συμφωνιών, αποτελεί εξαιρετικά περίπλοκο εγχείρημα και η ίδια διαθέτει περιθώριο εκτιμήσεως κατά τον καθορισμό του ύψους των προστίμων προκειμένου να κατευθύνει τη συμπεριφορά των επιχειρήσεων προσανατολίζοντάς την προς την τήρηση των κανόνων αυτών (απόφαση του Πρωτοδικείου της 11ης Δεκεμβρίου 1996 στην υπόθεση T-49/95, Van Megen Sports κατά Επιτροπής, Συλλογή 1996, σ. II-1799, σκέψη 53). Υπό τις περιστάσεις αυτές, οι λόγοι που ώθησαν το Πρωτοδικείο να καθορίσει το ύψος του προστίμου σε διαφορετικό επίπεδο από το αρχικώς καθορισθέν δεν μπορούν, κατά την Επιτροπή, να θεωρηθούν ως υπονοούντες πταίσμα ικανό να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας.
- 24 Εξάλλου, η Επιτροπή αμφισβητεί την ύπαρξη ευθείας και ειδικής ζημίας κατά την έννοια του άρθρου 34, πρώτο εδάφιο, τρίτη περίοδος, ΑΧ.
- 25 Ακολούθως, η Επιτροπή διατείνεται ότι δεν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ του φερομένου πταίσματος και της προβαλλομένης ζημίας. Συγκεκριμένα, η τελευταία είναι προϊόν της αποφάσεως της ίδιας της ενάγουσας να καταβάλει αμέσως το πρόστιμο αντί να προβεί στη σύσταση τραπεζικής εγγυήσεως, όπως της παρείχε τη δυνατότητα αυτή η Επιτροπή.
- 26 Εξάλλου, η Επιτροπή θεωρεί ότι η αρχή της απαγορεύσεως του αδικαιολόγητου πλουτισμού, όπως αυτή ισχύει σε θέματα συμβάσεων στο δίκαιο ορισμένων κρατών μελών, δεν αποτελεί γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου εφαρμοστέα, ελλείψει ρητής διατάξεως, επί της δράσεως των θεσμικών οργάνων, ιδίως στον τομέα της καταστολής των παραβάσεων των κανόνων του ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΚΑΧ. Επομένως, η εν λόγω αρχή δεν εφαρμόζεται όταν συντρέχουν περιστάσεις όπως οι προκειμένες.

- 27 Επικουρικώς, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι, υπό το πρίσμα της λογικής ενός αδικαιολόγητου πλουτισμού, το ύψος της αποκαταστάσεως πρέπει να αντιστοιχεί στο μικρότερο εκ των δύο ποσών που αντιστοιχούν, αφενός, στο ποσό κατά το οποίο φέρεται ότι κατέστη πτωχότερη η ενάγουσα και, αφετέρου, στον υποτιθέμενο πλουτισμό της Κοινότητας. Ο υπολογισμός της ενάγουσας είναι, επομένως, όλως εσφαλμένος.
- 28 Εξάλλου, ο υπολογισμός αυτός πρέπει να πραγματοποιηθεί σε ευρώ και όχι σε λίρες στερλίνες εφόσον το αρχικό πρόστιμο καθορίστηκε και πληρώθηκε σε ECU, το Πρωτοδικείο καθόρισε το ύψος του σε ευρώ και η Επιτροπή κατέβαλε τη διαφορά στο νόμισμα αυτό. Επιπλέον, η Επιτροπή ισχυρίζεται ότι η χρησιμοποίηση εθνικών νομισμάτων οδηγεί σε μη δικαιολογούμενες διαφορές μεταξύ των επιχειρήσεων ανάλογα με την ιθαγένειά τους.
- 29 Σε απάντηση των ερωτήσεων του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή διευκρίνισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το νομικό και οικονομικό καθεστώς καθώς και τους δημοσιονομικούς και λογιστικούς κανόνες που εφαρμόζονται επί των επιβαλλομένων λόγω παραβάσεως των κανόνων περί ανταγωνισμού προστίμων, ειδικά οσάκις η απόφαση περί επιβολής τους αποτελεί αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως.
- 30 Όπως προκύπτει από τις ως άνω διευκρινίσεις, στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, τα πρόστιμα καταβάλλονται σε ένα από τους συνήθεις εμπορικούς λογαριασμούς της Επιτροπής. Οι ως άνω τραπεζικοί λογαριασμοί τροφοδοτούνται τακτικά, ανάλογα με τον ρυθμό των πραγματικών δαπανών της Επιτροπής, από «λογαριασμούς του Δημοσίου», ήτοι μη τοκοφόρους λογαριασμούς που έχουν ανοίξει στα δημόσια ταμεία των κρατών μελών και που τα τελευταία χρησιμοποιούν για να εξοφλήσουν τη συνεισφορά τους στον κοινοτικό προϋπολογισμό. Έτσι, κατά την Επιτροπή, η πληρωμή ενός προστίμου από επιχείρηση έχει ως μοναδική συνέπεια την καταβολή μικρότερης συνεισφοράς των κρατών μελών στον προϋπολογισμό της Κοινότητας, χωρίς εξ αυτού να απορρέει οποιοσδήποτε πλουτισμός υπό μορφή εισπραττομένων τόκων.

- 31 Στο πλαίσιο της ΕΚΑΧ, ο προϋπολογισμός της οποίας αυτοχρηματοδοτείται μέσω των εισφορών επί της παραγωγής άνθρακα και χάλυβα, τα καταβαλλόμενα από τις επιχειρήσεις πρόστιμα προστίθενται στα ποσά των επενδεδυμένων εισφορών και είναι συνεπώς τοκοφόρα υπέρ της Κοινότητας. Στον βαθμό που τα ως άνω πρόστιμα υπόκεινται σε ακύρωση ή μείωση εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή επανεπενδύονται ανά τρίμηνο, με κεφαλαιοποίηση των τόκων.
- 32 Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Επιτροπής, το ποσόν που αντιστοιχεί στο μέρος του προστίμου της ενάγουσας που ακυρώθηκε με την απόφαση περί δοκών, ήτοι 12 εκατομμύρια ευρώ, τοποθετήθηκε με μέσο επιτόκιο ύψους 4,613 % κατά την περίοδο από 3 Ιουνίου 1994 έως 23 Απριλίου 1999 και απέφερε στην ΕΚΑΧ, λαμβανομένης υπόψη της τριμήνιας κεφαλαιοποίησης των τόκων, συνολικό ποσόν ύψους 3 016 608 ευρώ.
- 33 Πάντως, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ουδαμώς στη Συνθήκη ΕΚΑΧ απαντά νομική βάση επιτρέπущα την επιστροφή του ως άνω ποσού στην ενάγουσα. Μολονότι αναγνωρίζει ότι η επιστροφή αυτή θα μπορούσε, υπό ορισμένες ξένες προς την προκειμένη περίπτωση περιστάσεις, να δικαιολογείται εκ λόγων επιείκειας, υπογραμμίζει ότι, ως δημόσια διοίκηση υποκείμενη στον έλεγχο της επί του προϋπολογισμού αρχής και του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δεν μπορεί να προβαίνει σε πληρωμή παρά μόνον εφόσον το επιτρέπει συγκεκριμένη νομική βάση.
- 34 Συναφώς, η Επιτροπή διευκρινίζει ότι, όπως διαπίστωσε πρόσφατα, οι επιχειρήσεις στις οποίες επιβάλλεται πρόστιμο τείνουν όλο και περισσότερο να το καταβάλουν αμέσως αντί να χωρούν στην αποδεκτή σύσταση τραπεζικής εγγυήσεως, όπως έχουν την ευχέρεια να το πράξουν, εν αναμονή της αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί επί της προσφυγής που ασκούν κατά της αποφάσεως περί επιβολής του σχετικού προστίμου. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή αποφάσισε στις 14 Σεπτεμβρίου 1999 να εγκαινιάσει νέα πρακτική. Έτσι, όταν συγκεκριμένη επιχείρηση που είναι αποδέκτης αποφάσεως περί επιβολής προστίμου το καταβάλλει ασκώντας παράλληλα προσφυγή ακυρώσεως ή μειώσεως του ως άνω προστίμου ενώπιον των κοινοτικών δικαιοδοτικών οργάνων, το ποσόν του προστίμου που καταβάλλεται προσωρινά τοποθετείται σε τοκοφόρο τραπεζικό λογαριασμό που ανοίγει προς τον σκοπό αυτό

η Επιτροπή. Ο τόκος, προϊόν του τοποθετηθέντος σε λογαριασμό ποσού, κατανέμεται μεταγενέστερα μεταξύ της Επιτροπής και της επιχειρήσεως κατ' αναλογία του άνευ τόκου ποσού που η Επιτροπή οφείλει να επιστρέψει εν συνεχεία της οριστικής αποφάσεως του κοινοτικού δικαστή. Μετά την επιλογή τράπεζας μέσω ανοικτής προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών, η νέα αυτή πρακτική τέθηκε προοδευτικά σε εφαρμογή από τον Ιούνιο 2000.

- 35 Πάντως, η Επιτροπή προσθέτει ότι η απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 1999 δεν μπορεί να εφαρμοστεί αναδρομικώς επί της καταστάσεως της ενάγουσας. Εκτιμά ότι εγκαινίασε τη νέα πρακτική ως μέτρο χρηστής διοικήσεως προκειμένου να βελτιωθεί η κατάσταση των ενδιαφερομένων επιχειρήσεων, χωρίς, πάντως, να υπέχει καμία νομική υποχρέωση να το πράξει.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 36 Προκαταρκτικώς, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι η παρούσα αγωγή έχει ως κύριο αντικείμενο να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει αποζημίωση και επικουρικώς να ικανοποιηθούν διάφορα αιτήματα αναγνωριστικού χαρακτήρα και να επιβληθούν μέτρα. Μολονότι η ενάγουσα επικαλέστηκε διακριτή νομική βάση για τα αιτήματά της, ήτοι το άρθρο 40 ΑΧ για το κύριο αίτημα και το άρθρο 34 ΑΧ για το επικουρικό, δεν απαιτείται να ληφθούν υπόψη τυχόν πλάνες στις οποίες η ίδια υπέπεσε κατά τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας επί του ενός και του ετέρου αιτήματος διατάξεως, εφόσον το αντικείμενο της διαφοράς και η συνοπτική παράθεση των προβαλλομένων λόγων προκύπτουν με επαρκή σαφήνεια από το δικόγραφο (βλ., κατ' αναλογία, απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Μαΐου 1969 στην υπόθεση 12/68, Χ κατά Επιτροπής Ελέγχου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 39, σκέψη 7). Επομένως, το Πρωτοδικείο προτίθεται να εξετάσει το κύριο και επικουρικό αίτημα τόσο βάσει του άρθρου 40 ΑΧ όσο και βάσει του άρθρου 34 ΑΧ.

37 Κατά το άρθρο 40, πρώτο εδάφιο, ΑΧ:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 34, πρώτη παράγραφος, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο να επιδικάζει, αιτήσει του ζημιωθέντος διαδίκου, χρηματική αποζημίωση εις βάρος της Κοινότητας, σε περίπτωση ζημίας που προξενείται κατά την εφαρμογή της παρούσης Συνθήκης εξ υπηρέσιακού πταίσματος της Κοινότητας.»

38 Κατά το άρθρο 34 ΑΧ:

«Σε περίπτωση ακυρώσεως, το Δικαστήριο αναπέμπει την υπόθεση ενώπιον της Επιτροπής. Η Επιτροπή υποχρεούται να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της ακυρωτικής αποφάσεως. Αν επιχείρηση ή ομάς επιχειρήσεων υφίσταται άμεση και ειδική ζημία εξ αιτίας αποφάσεως ή συστάσεως, η οποία εκρίθη από το Δικαστήριο ότι επιβαρύνεται με πταίσμα που θεμελιώνει την ευθύνη της Κοινότητας, η Επιτροπή υποχρεούται να λάβει, ασκώντας τις εξουσίες που της παρέχονται από τις διατάξεις της παρούσας Συνθήκης, τα κατάλληλα μέτρα για να εξασφαλίσει εύλογη αποκατάσταση της ζημίας που προκύπτει ευθέως από την ακυρωθείσα απόφαση ή σύσταση και να χορηγήσει, κατά το αναγκαίο μέτρο, δίκαιη αποζημίωση.

Αν η Επιτροπή παραλείψει να λάβει, εντός εύλογης προθεσμίας, τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της ακυρωτικής αποφάσεως, είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής [αγωγής] αποζημιώσεως ενώπιον του Δικαστηρίου.»

39 Όπως προκύπτει από την ίδια τη διατύπωσή του, το άρθρο 34 ΑΧ εγκαθιδρύει ειδικό ένδικο μέσο, διακριτό από το προβλεπόμενο από το κοινό καθεστώς σε

θέματα ευθύνης της Κοινότητας για την εκτέλεση του άρθρου 40 ΑΧ, οσάκις η φερόμενη ζημία προέρχεται από ακυρωθείσα εκ μέρους του κοινοτικού δικαστή απόφαση της Επιτροπής.

- 40 Επομένως, η ευθύνη της Κοινότητας μπορεί να στοιχειοθετηθεί μόνο με βάση το άρθρο 34 ΑΧ εφόσον κανένα άλλο πταίσμα πλην της ακυρωθείσας αποφάσεως δεν συντέλεσε στην επέλευση της επικληθείσας ζημίας (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση *Finsider* κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 15, 17 και 18, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Van Gerven επί της ίδιας υποθέσεως, Συλλογή 1992, σ. I-383, σημείο 15).
- 41 Πάντως, στην προκειμένη περίπτωση η ενάγουσα υποστηρίζει ότι το πταίσμα έγκειται, πέραν της έλλειψης νομιμότητας της αποφάσεως 94/215 αφεαυτής, στην άρνηση της Επιτροπής να της καταβάλει τόκους, γεγονός που δικαιολογεί, κατά την άποψή της, τη θεμελίωση του κυρίου αιτήματός της στο άρθρο 40 ΑΧ.
- 42 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Πράγματι, εφόσον η ζημία που επικαλείται η ενάγουσα συνίσταται στο γεγονός ότι στερήθηκε του ποσού των 12 εκατομμυρίων ευρώ από τις 2 Ιουνίου 1994 έως τις 23 Απριλίου 1999, είναι απόρροια αποκλειστικά της εκδόσεως και εκτελέσεως της αποφάσεως 94/215. Όσον αφορά την άρνηση της φερομένης ως στοιχειοθετούσας πταίσμα αρνήσεως της Επιτροπής να αποκαταστήσει την ως άνω ζημία, η άρνηση αυτή συνιστά, κατά την άποψη της ίδιας της ενάγουσας, αθέτηση των υποχρεώσεων που υπέχει το ως άνω θεσμικό όργανο κατόπιν της αποφάσεως περί δοκών (βλ. ανωτέρω σκέψεις 13 και 14). Ακόμη και αν υποθεθεί ότι η ως άνω αθέτηση μπορεί να εκληφθεί ως συστατική πταίσματος διακρινόμενου από εκείνο που φέρεται ότι πάσχει η ακυρωθείσα πράξη, το άρθρο 34 ΑΧ ορίζει ρητώς, στο δεύτερο εδάφιο, ότι σε παρόμοια περίπτωση η αγωγή αποζημιώσεως ασκείται ενώπιον του Δικαστηρίου. Επομένως, σε κάθε περίπτωση θεμέλιο της ως άνω αγωγής εξακολουθεί να είναι το άρθρο 34 ΑΧ.

43 Επομένως, η αγωγή είναι απορριπτέα στον βαθμό που στηρίζεται στο άρθρο 40 ΑΧ.

44 Σχετικά με το άρθρο 34 ΑΧ ως θεμέλιο της αγωγής, επιβάλλεται, ευθύς εξαρχής, η υπόμνηση ότι το πρώτο εδάφιο της ως άνω διατάξεως διακρίνει, στη δεύτερη και τρίτη περίοδο, μεταξύ των μέτρων που η Επιτροπή οφείλει να λάβει όταν επιλαμβάνεται υποθέσεως που της αναπέμπεται μετά την ακύρωση, μεταξύ εκείνων που συνεπάγεται η εκτέλεση της ακυρωτικής αποφάσεως, που πρέπει να ληφθούν αυτεπαγγέλτως και εν πάση περιπτώσει, έστω και ελλείψει οποιουδήποτε πταίσματος, και εκείνων που έχουν χαρακτήρα αποζημιώσεως και πρέπει να ληφθούν μόνον εφόσον ο κοινοτικός δικαστής διαπίστωσε προηγουμένως ότι η ακυρωθείσα πράξη έφερε το στίγμα πταίσματος ικανού να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας και προκάλεσε στην ενδιαφερόμενη επιχείρηση άμεση και ειδική ζημία (βλ. απόφαση του Πρωτοδικείου της 27ης Ιουνίου 1991 στην υπόθεση T-120/89, Stahlwerke Peine-Salzgitter κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. II-279, σκέψεις 65 έως 69, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Van Gerven επί της προαναφερθείσας υποθέσεως Finsider κ.λπ. κατά Επιτροπής, σημείο 15). Τόσο στη μία όσο και στην άλλη περίπτωση η αγωγή αποζημιώσεως του άρθρου 34, δεύτερο εδάφιο, ΑΧ είναι παραδεκτή μόνο στον βαθμό που η Επιτροπή διαθέτει εύλογη προθεσμία για τη λήψη των οικείων μέτρων.

45 Όσον αφορά τη φύση του πταίσματος που απαιτείται για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης της Κοινότητας δυνάμει του άρθρου 34, πρώτο εδάφιο, τρίτη περίοδος, ΑΧ, όπως προκύπτει τόσο από το γράμμα της ως άνω διατάξεως όσο και από τη νομολογία του Δικαστηρίου (προαναφερθείσα απόφαση Finsider κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 20), δεν αρκεί απλώς και μόνον η έλλειψη νομιμότητας μιας αποφάσεως. Κληθέν να αποφανθεί επί της στοιχειοθέτησεως της ευθύνης της Κοινότητας βάσει του άρθρου 40 ΑΧ, το Δικαστήριο προσέφυγε σε χαρακτηρισμούς όπως «ασύγνωστες πλάνες» (απόφαση της 13ης Ιουλίου 1961 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 14/60, 16/60, 17/60, 20/60, 24/60, 26/60, 27/60 και 1/61, Meroni κ.λπ. κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 605), «βαρεία αμέλεια κατά την εκτέλεση του καθήκοντος επιτηρήσεως» (απόφαση της 15ης Δεκεμβρίου 1961 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 19/60, 21/60, 2/61 και 3/61, Société Fives Lille Cail κ.λπ. κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 631) ή «πρόδηλη έλλειψη επιμελείας» (απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 1965 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 29/63, 31/63, 36/63, 39/63 έως 47/63, 50/63 και 51/63, Société anonyme des laminoirs, hauts

fourneaux, forges, fonderies et usines de la Providence κ.λπ. κατά Ανωτάτης Αρχής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 197). Όπως προκύπτει από την ανωτέρω νομολογία, σε συνδυασμό με τις προτάσεις των γενικών εισαγγελιών, για να εκτιμηθεί η φύση του πταίσματος που πρέπει να συντρέχει προκειμένου να στοιχειοθετηθεί ευθύνη της Κοινότητας βάσει είτε του άρθρου 34 είτε του άρθρου 40 ΑΧ, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι τομείς και οι συνθήκες υπό τις οποίες παρεμβαίνει το κοινοτικό θεσμικό όργανο. Συναφώς, πρέπει να λαμβάνονται ιδίως υπόψη η περιπλοκότητα των καταστάσεων που καλείται να ρυθμίσει το όργανο, οι δυσχέρειες εφαρμογής των διατάξεων και τα περιθώρια εκτιμήσεως που διαθέτει το όργανο δυνάμει των διατάξεων αυτών (προαναφερθείσα απόφαση Finsider κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 23 και 24).

46 Εν προκειμένω, λαμβάνοντας υπόψη, αφενός, τον τομέα και τις συνθήκες υπό τις οποίες εκδόθηκε η απόφαση 94/215, ιδίως δε το ιστορικό των σχέσεων μεταξύ της ευρωπαϊκής βιομηχανίας άνθρακα και χάλυβα και της Επιτροπής κατά τα έτη 1970 έως 1994, το εύρος και τον περίπλοκο χαρακτήρα του συνασπισμού των παραγωγών δοκών έναντι του οποίου η Επιτροπή βρέθηκε αντιμέτωπη, την ποικιλομορφία και τον αριθμό των διαπραχθεισών παραβάσεων, το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις μέλη του ως άνω συνασπισμού φρόντισαν ώστε να συγκαλύψουν τις παράνομες δραστηριότητές τους, την έλλειψη συνεργασίας που επέδειξαν κατά την έρευνα, δυσχέρειες εφαρμογής των διατάξεων της Συνθήκης ΕΚΑΧ σε θέματα συμφωνιών επιχειρήσεων και το περιθώριο εκτιμήσεως που διαθέτει το θεσμικό όργανο κατά τον καθορισμό του ποσού του προστίμου (βλ. απόφαση περί δοκών, σκέψη 623), και, αφετέρου, τους λόγους που ώθησαν το Πρωτοδικείο να μειώσει κατά 12 εκατομμύρια ευρώ το επιβληθέν στην ενάγουσα ποσόν του προστίμου, μολονότι επιβεβαιώνουν, κατ' ουσίαν, τις διαπιστωθείσες εκ μέρους της Επιτροπής παραβάσεις, δικαιολογείται η εκτίμηση ότι οι παρατυπίες που χαρακτηρίζουν την απόφαση της Επιτροπής δεν είναι αρκούντως πρόδηλες ώστε να στοιχειοθετούν πταίσμα ικανό να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας κατά την έννοια του άρθρου 34, πρώτο εδάφιο, τρίτη περίοδος, ΑΧ.

47 Επιπλέον, η απλή στέρηση της εκμεταλλεύσεως χρηματικού ποσού κατά τη διάρκεια της ενώπιον του Πρωτοδικείου διαδικασίας, εν συνεχεία της καταβολής του επιβληθέντος από την Επιτροπή σε επιχείρηση προστίμου, δεν δύναται, κατ' αρχήν, να θεωρηθεί ως συστατικό στοιχείο ειδικής ζημίας κατά την έννοια του άρθρου 34, πρώτο εδάφιο, τρίτη περίοδος, ΑΧ. Πράγματι, οι ενώπιον του Πρωτοδικείου αγωγές ή προσφυγές δεν έχουν ανασταλτικό αποτέλεσμα σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 39 ΑΧ, οπότε οποιαδήποτε επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται χρηματική ποινή δυνάμει της Συνθήκης ΕΚΑΧ διατρέχει τον κίνδυνο να υποστεί ζημία της ίδιας φύσεως.

- 48 Έπεται ότι η ασκηθείσα δυνάμει του άρθρου 34 ΑΧ αγωγή είναι απορριπτέα ως αβάσιμη καθόσον αφορά, αφενός, τη διαπίστωση ότι η απόφαση 94/215 είναι προϊόν πταισμάτων ικανών να θεμελιώσουν την ευθύνη της Κοινότητας και, αφετέρου, την αναγνώριση άμεσης και ειδικής ζημίας κατά την έννοια της ως άνω διατάξεως.
- 49 Πάντως, στο πλαίσιο μιας τέτοιας αγωγής, ζητούμενο προς εκτίμηση παραμένει το αν η καταβολή τόκων υπερημερίας επί του επιστραφέντος ποσού του προστίμου συνιστά μέτρο που η Επιτροπή οφείλει να λάβει εν πάση περιπτώσει, δυνάμει του άρθρου 34, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, ΑΧ, στα πλαίσια της εκτελέσεως της ακυρωτικής αποφάσεως, έστω και ελλείψει οποιουδήποτε πταισματος εκ μέρους της ικανό να θεμελιώσει την ευθύνη της Κοινότητας. Πράγματι, σε παρόμοια περίπτωση το γεγονός ότι η Επιτροπή απέσχε να λάβει εντός εύλογης προθεσμίας παρόμοιο μέτρο παρέχει τη δυνατότητα ασκήσεως του ενδίκου μέσου της αγωγής αποζημιώσεως δυνάμει του άρθρου 34, δεύτερο εδάφιο, ΑΧ.
- 50 Συναφώς, όπως κρίθηκε επανειλημμένα, στο πλαίσιο της Συνθήκης ΕΚ, μετά την έκδοση αποφάσεως περί ακυρώσεως, η οποία χωρεί ex tunc και έχει επομένως ως συνέπεια την εξάλειψη αναδρομικώς της ακυρωθείσας πράξεως από την έννομη τάξη (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 26ης Απριλίου 1988 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 97/86, 99/86, 193/86 και 215/86, Αστερίς κατά Επιτροπής, Συλλογή 1988, σ. 2181, σκέψη 30· απόφαση του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-481/93 και T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2941, σκέψη 46· προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Λέγκερ υπό την απόφαση του Δικαστηρίου της 6ης Ιουνίου 1996 στην υπόθεση C-127/94, Ecroyd, Συλλογή 1996, σ. I-2731, I-2735, σκέψη 74), το εναγόμενο θεσμικό όργανο οφείλει, δυνάμει του άρθρου 176 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 233 ΕΚ), να λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξαλείψει τα αποτελέσματα των διαπιστωθεισών παρανομιών, γεγονός που μπορεί να σημαίνει, αν πρόκειται για ήδη εκτελεσθείσα πράξη, επαναφορά του ενάγοντος στην προγενέστερη της ως άνω πράξεως κατάσταση (βλ. αποφάσεις του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1971 στην υπόθεση 22/70, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή τόμος 1969-1971, σ. 729, σκέψη 60, της 6ης Μαρτίου 1979 στην υπόθεση 92/78, Simmenthal κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979/I, σ. 407, σκέψη 32, και της 17ης Φεβρουαρίου 1987 στην υπόθεση 21/86, Σαμαρά κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 795, σκέψη 7· αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Σεπτεμβρίου 1995 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις T-480/93 και T-483/93, Antillean Rice Mills κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2305, σκέψεις 59 και 60, και προαναφερθείσα απόφαση Exporteurs in Levende Varkens κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 47).

- 51 Οι λόγοι στους οποίους εδράζεται το άρθρο 176 της Συνθήκης ΕΚ συντείνουν στην παραδοχή του ότι οι ίδιες αρχές τυγχάνουν εφαρμογής στο πλαίσιο εκτέλεσως του άρθρου 34 ΑΧ (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Ιανουαρίου 1984 στην υπόθεση 266/82, *Turner κατά Επιτροπής*, Συλλογή 1984, σ. 1, σκέψη 5).
- 52 Μεταξύ των κατά το άρθρο 34, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, ΑΧ μέτρων καταλέγεται προτασσίμενη, σε περίπτωση αποφάσεως περί ακυρώσεως ή μειώσεως του επιβληθέντος σε επιχείρηση προστίμου λόγω παραβάσεως των κανόνων περί ανταγωνισμού της Συνθήκης, η υποχρέωση της Επιτροπής να επιστρέψει το σύνολο ή τμήμα του καταβληθέντος από την ενδιαφερόμενη επιχείρηση προστίμου στον βαθμό που η σχετική πληρωμή χαρακτηρίζεται ως αχρεωστήτως πραγματοποιηθείσα εν συνεχεία της ακυρωτικής αποφάσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση περί δοκών, σκέψη 697).
- 53 Σε αντίθεση προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, η ως άνω υποχρέωση καταλαμβάνει όχι μόνον το ποσόν του αχρεωστήτως καταβληθέντος προστίμου αλλά και τους γεγεννημένους εκ του ποσού αυτού τόκους υπερημερίας.
- 54 Αφετέρου, όντως η καταβολή τόκων υπερημερίας επί του αχρεωστήτως εξοφληθέντος ποσού παρίσταται ως απαραίτητο συστατικό στοιχείο της υποχρέωσως της Επιτροπής προς επαναφορά της προτεραιάς καταστάσεως κατόπιν της ακυρωτικής αποφάσεως ή στα πλαίσια αποφάσεως πλήρους δικαιοδοσίας, εφόσον η εις το ακέραιον επιστροφή του αχρεωστήτως καταβληθέντος προστίμου είναι αδύνατον να μη λαμβάνει υπόψη στοιχεία, όπως η παρέλευση του χρόνου, ικανά να μειώσουν, στην πραγματικότητα, την αξία της αποκαταστάσεως (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 2ας Αυγούστου 1993 στην υπόθεση C-271/91, *Marshall*, αποκαλούμενη «*Marshall II*», Συλλογή 1993, σ. I-4367, σκέψη 31, και της 8ης Μαρτίου 2001 στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-397/98 και C-410/98, *Metallgesellschaft κ.λπ.*, Συλλογή 2001, σ. I-1727, σκέψεις 94 και 95). Επομένως, η ορθή εκτέλεση μιας τέτοιας αποφάσεως απαιτεί, προκειμένου η ενδιαφερομένη να επανέλθει πλήρως στην κατάσταση που θα έπρεπε νομίμως να ευρίσκεται αν δεν είχε εκδοθεί η ακυρωθείσα πράξη, να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η αποκατάσταση αυτή επήλθε μόλις μετά την πάροδο μάλλον μακρού χρονικού διαστήματος κατά τη διάρκεια του οποίου ήταν αδύνατον να έχει στη διάθεσή της ποσά που είχε καταβάλει αχρεωστήτως (βλ., κατ' αναλογία, προαναφερθείσα απόφαση *Σαμαρά κατά Επιτροπής*, σκέψη 9).

- 55 Εξάλλου, η μη καταβολή τόκων υπερημερίας θα οδηγούσε ενδεχομένως, όπως συμβαίνει όλως ειδικότερα στην προκειμένη περίπτωση (βλ. ανωτέρω σκέψη 32), σε αδικαιολόγητο πλουτισμό της Κοινότητας, πράγμα που έρχεται προφανώς σε αντίθεση με τις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου (απόφαση του Δικαστηρίου της 10ης Ιουλίου 1990 στην υπόθεση C-259/87, Ελλάς κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-2845, συνοπτική δημοσίευση, σκέψη 26). Επομένως, η Επιτροπή οφείλει να επιστρέψει όχι μόνον το ποσόν του αδικαιολογήτως εισπραχθέντος προστίμου αλλά και κάθε πλουτισμό ή πλεονέκτημα ως απόρροια της σχετικής εισπράξεως.
- 56 Συναφώς, επιβάλλεται η υπογράμμιση ότι, σύμφωνα με γενικώς αποδεκτή στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών αρχή, στο πλαίσιο αγωγής περί αποδόσεως του αχρεωστήτως καταβληθέντος, στηριζομένης στην αρχή της απαγορεύσεως του αδικαιολογήτου πλουτισμού, το ζήτημα της καταβολής των τόκων επί αδικαιολογήτως εισπραχθέντος κεφαλαίου τίθεται όλως παρεπομένως σε σχέση με το δικαίωμα περί αποδόσεως του ίδιου του κεφαλαίου. Ο καθορισμός του οφειλομένου υπό μορφή τόκων υπερημερίας ποσού εξαρτάται αυστηρώς και κατ' ανάγκη από το ποσόν του αχρεωστήτως καταβληθέντος κεφαλαίου και από τον χρόνο που διέρρευσε μεταξύ της μη οφειλομένης πληρωμής, ή τουλάχιστον της οχλήσεως του εισπράξαντος οργανισμού, και της αποδόσεώς του. Τέλος, το δικαίωμα εισπράξεως τόκων δεν εξαρτάται από την απόδειξη περί της επελεύσεως ζημίας (βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Trabucchi υπό την απόφαση του Δικαστηρίου της 21ης Μαΐου 1976 στην υπόθεση 26/74, Roquette Frères κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1976, σ. 273 επ.).
- 57 Σχετικά με το επιχείρημα της Επιτροπής ότι η στέρηση της εκμεταλλεύσεως του ποσού των 12 εκατομμυρίων ευρώ καθόλη τη διάρκεια της δίκης ήταν απόρροια της αποφάσεως της ενάγουσας να καταβάλει το πρόστιμο αντί να προβεί στη σύσταση τραπεζικής εγγυήσεως είναι απορριπτέο δεδομένου ότι, καταβάλλοντας το πρόστιμο, η ενάγουσα συμμορφώθηκε απλώς με το διατακτικό εκτελεστής αποφάσεως παρά την εκ μέρους της ασκηθείσα ενώπιον του Πρωτοδικείου αγωγή σύμφωνα με το άρθρο 39 ΑΧ. Άλλωστε, η ευχέρεια που αναγνώρισε η Επιτροπή στην ενάγουσα να προσκομίσει την ενδεδειγμένη τραπεζική εγγύηση αντί να καταβάλει αμέσως το πρόστιμο εξηρτάτο από την προϋπόθεση ότι το πρόστιμο γεννά τόκους (βλ. σκέψη 48 της αποφάσεως περί δοκών).

- 58 Έπεται ότι, μη καταβάλλοντας τόκους στην ενάγουσα επί του ποσού των 12 εκατομμυρίων ευρώ που επέστρεψε εν συνεχεία της αποφάσεως περί δοκών, η Επιτροπή παρέλειψε να λάβει μέτρο που συνεπαγόταν η εκτέλεση της ως άνω αποφάσεως. Η έχουσα θεμέλιο το άρθρο 34 ΑΧ αγωγή, η οποία ασκήθηκε μετά την παρέλευση εύλογης προθεσμίας, είναι, συνακόλουθα, κατ' αρχήν βάσιμη και επιβάλλεται η επιδίκαση στην ενάγουσα ως χρηματικής αποκαταστάσεως ποσού αντιστοιχούντος προς εκείνο των τόκων που θα έπρεπε να της καταβληθούν με το ποσόν.
- 59 Σχετικά με το νόμισμα στο οποίο πρέπει να υπολογιστούν και εξοφληθούν οι τόκοι, επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 4 της αποφάσεως 94/215, το επιβληθέν στην ενάγουσα πρόστιμο εκφραζόταν σε ECU· στη μονάδα αυτή έλαβε χώρα η πληρωμή εκ μέρους της ενάγουσας· σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 1103/97 του Συμβουλίου, της 17ης Ιουνίου 1997, σχετικά με ορισμένες διατάξεις που αφορούν την εισαγωγή του ευρώ (ΕΕ L 162, σ. 1), το Πρωτοδικείο καθόρισε το ύψος του προστίμου σε ευρώ με την απόφαση περί δοκών· τέλος, στο νόμισμα αυτό η Επιτροπή επέστρεψε τη διαφορά του ποσού του προστίμου. Υπό τις περιστάσεις αυτές, δεν συντρέχει λόγος αναγωγής σε άλλο νόμισμα από το ευρώ σχετικά με τον υπολογισμό και την πληρωμή των τόκων.
- 60 Όσον αφορά το επιτόκιο του οφειλομένου τόκου, επιβάλλεται να τονιστεί ότι, σύμφωνα με γενικώς παραδεκτή στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών μελών αρχή, στο πλαίσιο αγωγής για την απόδοση του αχρεωστήτως καταβληθέντος, στηριζομένης στην αρχή της απαγορεύσεως του αδικαιολόγητου πλουτισμού, ο καταστάς πτωχότερος δικαιούται συνήθως του μικρότερου από τα δύο ποσά του πλουτισμού ή της απωλείας. Εξάλλου, οσάκις η απώλεια έγκειται στη στέρηση της εκμεταλλεύσεως χρηματικού ποσού κατά τη διάρκεια συγκεκριμένου χρόνου, το προς απόδοση ποσόν υπολογίζεται κατά κανόνα σε σχέση με το επιτόκιο του νομίμου ή δικαστικώς οριζομένου τόκου, χωρίς κεφαλαιοποίηση.
- 61 Δεδομένου ότι οι ίδιες αρχές πρέπει να τύχουν, *mutatis mutandis*, εφαρμογής στο πλαίσιο της παρούσας αγωγής, ενόψει των ομοιοτήτων που αυτή εμφανίζει με την

προπεριγραφείσα αγωγή, είναι φυσικό να επιδικαστούν στην ενάγουσα οι γεγενημένοι εκ του ποσού των 12 εκατομμυρίων ευρώ τόκοι με κατ' αποκοπήν επιτόκιο καθοριζόμενο από το Πρωτοδικείο, χωρίς κεφαλαιοποίηση, για την περίοδο από 2 Ιουνίου 1994 έως 23 Απριλίου 1999.

- 62 Πάντως, στην προκειμένη περίπτωση, όπως προκύπτει από τις διευκρινίσεις της Επιτροπής (βλ. σκέψη 32 ανωτέρω), το ποσόν των 12 εκατομμυρίων ευρώ, το οποίο η ίδια τοποθέτησε με μέσο επιτόκιο ύψους 4,613 % κατά την ως άνω περίοδο, απέφερε στην ΕΚΑΧ συνολικό ποσόν ύψους 3 016 608 ευρώ, λαμβανομένης υπόψη της τριμήνης κεφαλαιοποίησης των τόκων.
- 63 Υπό τις ειδικές περιστάσεις της παρούσας υποθέσεως, η επιδίκαση του ως άνω ποσού στην ενάγουσα παρίσταται δίκαιη.
- 64 Δοθέντος ότι το ως άνω ποσόν έπρεπε να καταβληθεί στην ενάγουσα εντός εύλογης προθεσμίας μετά την έκδοση της αποφάσεως περί δοκών, επιβάλλεται, περαιτέρω, σύμφωνα με τα αιτήματα της αγωγής, η προσαύξησή του με τους τόκους υπερημερίας υπολογιζομένους βάσει κατ' αποκοπήν επιτοκίου, χωρίς κεφαλαιοποίηση, ύψους 5,75 % ετησίως, επιτοκίου που αντιστοιχεί στο ισχύον για τις βασικές πράξεις αναχρηματοδοτήσεως που είχε καθορίσει τον χρόνο εκείνο το διοικητικό συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένου κατά δύο σημεία για την περίοδο από τις 24 Απριλίου 1999 μέχρι την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως.
- 65 Τέλος, σύμφωνα με τα αιτήματα της ενάγουσας, τα οποία δεν αμφισβητήθηκαν από την Επιτροπή, επιβάλλεται περαιτέρω να προβλεφθεί ότι τα ως άνω δύο ποσά γεννούν τόκους από την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως μέχρι πλήρους αποπληρωμής. Πάντως, το επιτόκιο των ως άνω τόκων πρέπει να καθορισθεί επίσης στο 5,75 %, χωρίς κεφαλαιοποίηση.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁶⁶ Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του αντιδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε επί της ουσίας των ισχυρισμών της, επιβάλλεται, ενόψει των αιτημάτων της ενάγουσας, η καταδίκη της στα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Η Επιτροπή υποχρεώνεται να καταβάλει στην ενάγουσα το ποσόν των 3 016 608 ευρώ, προσαυξημένο με τους τόκους βάσει κατ' αποκοπήν επιτοκίου ύψους 5,75 %, χωρίς κεφαλαιοποίηση, για την περίοδο από τις 24 Απριλίου 1999 έως την ημερομηνία εκδόσεως της παρούσας αποφάσεως.

- 2) Τα προβλεπόμενα στο σημείο 1 ανωτέρω ποσά γεννούν τόκους με το αυτό επιτόκιο, χωρίς κεφαλαιοποίηση, από την έκδοση της παρούσας αποφάσεως μέχρι πλήρους αποπληρωμής.

- 3) Απορρίπτεται κατά τα λοιπά η αγωγή.

- 4) Καταδικάζεται η Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

Vesterdorf

Βηλαράς

Forwood

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 10 Οκτωβρίου 2001.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

B. Vesterdorf